

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 36

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 18. september 1948

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

22 Árg.

Folke Bernadotte myrdur.

Í GJÁR TÁ BERNADOTTE, GREIVI, KOM TIL JERUSALEM VARÐ HANN SKOTIN VIÐ REVOLVARA, SO HANN DOYÐI.

Øll Verðin hvakk við ígjár av at frætta omanstandandi tíðindi, verri beistagerð er ikki gjørd í námunda.

Folke Bernadotte var tann maður, sum Tær sameindu Tjóðirnar hövdu hildið vera semingsmaður í krígunum millum hitt nýggja ríkið Ísrael og Arabarar.

Bernadotte varð 53 ára gamalur; eftir hann eru kona og tvey börn.

Trygve Lie, aðalskrivari hjá UN, fleyg beinan vegin til Paris, har hetta felag beint nú skal hava fundir.

Bernadotte er serliga kendur frá hjálpararbeiðinum við at fáa norskar og danskar kríggsfangar leysar úr fangatýppunum í Týskalandi í hesum krígunum.

Á ferð móti lögtingspallinum.

»14. septbr.« hevur altíð havt tann vana, at seta seg fram sum hin einasti boðberi um alt tað dulda og ranga, ið fram fer í føroyskum samfelagslívi, og við høgari gremjingaródd at átala hini blöðini, tí tey einki tala men tuga alt burtur. Hesin siðurin kann vera íroyttandi at siggja. Hetta vit og eg ið eru tey einastu, tað glógvar í, og sum bara sannleikan fram millum manna.

Nú eru tað pund og hin ringi lands-handilsskapurin, ið blaðið sigur eingin átalar um sjálvandi teir: Pundini oydd. Landsstýrislimur skrivur tjóvagrein, sum spillir alt spælið at redda seg úr neyðini. Bara »Føroya-tíðindi« kemur fram við sannleikanum. Helst tí einki »fár« hevur verið á Tvöroyri í langa tíð (Grein »14. sept.« eitur »Landsstýrisins svarta fár«, og Landsstýrismaður Kristian Djurhuus hevur handilsmálini undir hond), og so hevur eingin verið at stegda hesum blaðnum og forða tí at siga hitt sanna.

Tað er øllum kunnugt, at blaðstjórar »14. septbr.« stremba eftir — og tað ikki í duldom — at koma at sita á einum lögtingspalli, og tá ið menn eru ágrýtnir at vinna fram á eitt mál, geva teir sær sjáldan far um onnur, ella hvat onnur hava sagt.

Vit hava nú als ikki nakran hug at »seta okkum fram« ella nýta nakað reyp, men vit taka okkum tó loyvi til at draga fram — og kanska »14. septbr.« tó hevur havt stundir at ansa tí — at vit hava nettupp nú fleiri ferðir í greinum havt handilsstöðuna til umrøðu og átala tað óansni, har hevur verið, og at stýrið má taka sær um reiggj og leggja seg eftir strangari eftiransing enn higartil.

»För. Sos.-Dem.« hevur eisini ávíst, at eftiransing við inn- og útflutningi er ein sosialistisk meg-inregla, og at nógv lond eru komin í handilstvørleikar, tí tey ikki hava fylgt hesari reglu.

Tað er sjálvsagt eitt stýrið, ið hevur ábyrgd, og tað er eitt stýrið, ið gera skal reglur og eftiransa. Men tað er nú heldur ikki heilt rættvist at leggja alla skuld á stýrismenn, gera teir, tá ið flókjurnar koma, til »svörtu fár« og geva teimum av grovfilini. Stýrismenn, Lögtingsmenn og Landsstýrismenn, rætta seg ofta eftir veljarum sínum. Og stór fjólv av veljarum í Føroyum — helst teir menskastu og valdmiklastu — hava altíð mælt imóti eftiransing. Teir hava hert á frian handil. Eisini blöðini hava hildið seg til hesa meginreglu. Ongar »restriktiónir«. Ikki binda heilsölumenn, so teir ikki

sleppa at keypa tær vörur, teir vilja, og sum fólk í peningaríkari tíð hava hug at keypa.

Men nú vit eru komin í knipuna, nú leggjast somu menn á stýrismenn og átala teir, tí teir ikki hava eftiransað, so vit ikki komu so illa fyri.

Nú er soleiðis fyri komið, at okkurt er at gera. Tey pund, ið farin eru, fáast ikki aftur. Men vit mugu handla og vinna pund inn aftur. Og so er at eftiransa handlinum strangliga. Gera

reglur og skipa so, at tær verða hildnar.

— Nógvir eru, sum ætla »at bjarga landinum«. Koma teir fram at, tá fæst skil á. Koma teir fram at, tá sleppa blöð at atfinna. Tá verður einki harðræði av flokksformonnum. Tá sleppa menn at tala frítt.

Skiligt er, at nýggir menn vilja koma til. Men lættari er at standa uttan fyri sum álops- og atfinningarmaður enn at koma inn um og átaka sær ábyrgdina.

Hin sociala umskipanin hjá arbeidarastýrinum í Bretlandi.

5. juli 1948 kom í gildi ein stórtøkin umskipan av teim ræðuligu rongu socialu viðurskiftunum í Stóra-Brettland.

Henda stóra dag hava Bretar kallað A-dagin fyri harvið at undirstrika, at nú er byrjað ein nýggj tíð fyri tað bretska fólkið.

Henda umskipan byggir á ta grundhugsjón, at hvør einasti Breti hevur rætt til at fáa tryggjaðan ein livihátt, ið ikki má fara niður um eitt ávíst mark.

Fyri tað fyrsta er málið, at tryggja øllum arbeiði, ið er keldan til vælstand og gleði.

Men kunnu maður ella kvinna ikki fáa arbeiði ella eru tey av sjúku ella elli ikki fôr at arbeiða, megu hitt almenna og hin raski arbeiðandi parturin av fólkinum skoyta uppi.

Bygd á hesa grundhugsjón inniheldur hin sociala umskipanin frá 5. juli — A-degnum — 1948 hesar hættir:

1) Viðkan av vanlukkutryggingini so hon røkkur at øllum, ið eru røkt av vannlukku annaðhvørt, hon stavar frá sóttarsøkingini ella aðrastaðni frá. Vannlukkutryggin er so stór, at hon heldur burturi neyð og sákn av tí, ið øll menniskju megu hava fyri at liva eitt hampa og menniskjaverdugt liv.

2) Viðkan av sunnheitsforsorgini. Øllum er tryggjað ókeypis lækna hjálpi, sjúkrahúsansan, tannrøkt og ókeypis medisín.

3) Eina fólkatrygging, sum veitir trygging og hjálpi til arbeiðsleys, sjúk, gomul, einkjur, einkjubörn, barnakonuna og mommur o. t.

4) Familjutilskot. Til hvørt

ATTLEE forsætisráðharri Bretlands.

barnið aftaná tað fyrsta verður veittur ein vikuligur pening. Hetta hjálpir uppá tað órættvís, at ein maður, ið hevði t. d. seg, konu og eini 10 börn at fæða, fekk ikki meiri at liva av enn hann, ið hevur sín bera kropp ella bara seg og eina konu at fæða og kleða.

5) Eina forsorgarhjálp istaðin fyri ta 300 ára gomlu fátækralógina.

Henda forsorgarlógin miðar imóti at hjálpa øllum teimum, sum ikki koma undir tær undir 1, 2, 3 og 4 nevndu forsorgarlógir. Lógin gongur langt og hevur t. d. reglur fyri serliga húsabygging til tey í samfelaginum, ið verst eru stillað.

Í sambandi við ta sociala umskipanina kann hóskað verða nevnd hin

nýggja skúlskipanin,